

„A sorsközösség vállalása felelősség – a hit határozza meg a cselekedeteimet”

Valós és jelképes utazás a *Parma Fidei* – *Hit Pajzsa díjas* Utasi Jenő atyával

Voltak idők – visszagondolva, talán keresztutak – az életemben, amikor úgy éreztem „Csöndesen és váratlanul / *Átölelt az Isten*”. Ady Endre *Az Úr érkezése* c. költeményének sorait a napokban egészen más juttatta eszembe. Már majdnem a vége felé jártam az Utasi Jenő atyával készült interjú lejegyzésének, amikor egy adat ellenőrzése közben teljesen véletlenül rábukantam Gubás Ágota mélyinterjújára, amelyet az atya 65. születésnapja alkalmából készített (Aracs, 2014. augusztus 20., XIV. évfolyam, 3. sz.). Mai olvasata tizenegy év távlatából is keresztmetszete, irányadója lehet nemzeti, kisebbségi létünknek... Engem mégis az foglalkoztatott, mi legyen ezután a már gépbe írtakkal, mi tehetné újszerűvé.

Szabadkáról Oromon át Tóthfaluba az interjúkészítésre és a tanévkezdési szentmisére együtt utazva Jenő atyával, megidéződtek gondolataimban a régmúlt évek emlékei, hiszen Oromon fejeztem be az általános iskola VII. és VIII. osztályát. Újfaluból mindennap gyalog mentünk az iskolába a többi tanyasi gyerekekkel együtt...

Az atyával már az autóban felelevenítettük ezt a régi világot, amikor a téli szelek óriási hótörlesztokat produkáltak, amiről Jenő atya többször is ír a naplójában. Felsőfalunak nevezi Oromot, ahol szintén csaknem ötven esztendeig szolgált, és Alsófalunak Tóthfalut. Jegyzeteinek egy része 75. születésnapjára jelent meg *Egy falusi pap naplójából...* címmel (Keskenyúton Alapítvány, Budapest–Tóthfalu, OOK-Press Nyomda, Veszprém, 2024). Hazaérve átlapoztam, beleolvastam... S amikor szembejött velem élettörténete folyóiratunkban, Ady sorai villantották meg a lehetőséget, hogy Utasi atya naplójának töredéknyi idézetei új szint vihetnek a már lejegyzettekbe. A *Parma Fidei* – *Hit Pajzsa díjhoz* fűződő, a

gyermekkorával kezdődő beszélgetésünk néhol naplójegyzeteivel folytatódnak, egészülnek ki. A tanévkezdési szentmisére (szeptember 25., 21.30) időzített valós utazásunk így bővíthetett jelképpel is.

Utasi Jenő atya a *Parma Fidei* – *Hit Pajzsa díjjal*

– A gyermekkorom nagyon szép volt – idézi fel emlékeit Utasi Jenő atya. – Az ember általában ki is színezi visszaemlékezéskor a gyermekkorát, de minden szépítés nélkül mondhatom, hogy valóban az volt. Szívemben él a szülővárosom, Zenta, a Tisza, amelynek hullámozó vizében megtanultam úszni, ahova horgászni jártunk a pajtáissaimmal. Szeretettel gondolok rájuk ma is. Sokszor játszottunk együtt az emléktemplom előtti téren, ahol a Szent Teréz-templom épült. Szám-talan diákélményem köt a folyónk menti kisváros-hoz. Iparos- és földművescsaládból származom: édesapám borbély volt, Csantavéren született, édesanyám pedig a mohol–gunarasi tanyavilágban. Csak később költöztek be Zentára, itt a nagyszüleimmel éltünk együtt. Én már itt születtem, egykeként. Már óvodáskoromban elkezdtem ministrálni. Szerettem a templomban, ahol

harminc-negyven gyerek is összejött. Nemcsak ministráltunk, hanem játszottunk, fociztunk is, eleinte a rongylabdát rúgtuk. Emlékszem a hajnali misékre, nagymamámmal már korán reggel mentünk a 6 órás misére. Akkor is, ha havazott. Kemény telek jártak errefelé azokban az években, a kis csizmám alatt csikorgott a hó. Olyan élmények ezek, amelyeket nem lehet elfelejteni. A mise utáni hógolyózásokkal együtt. A szomszéd utca gyerekeivel hóból várakat építettünk, amelyeket támadtak, „elfoglaltak” a másik utcában lakó gyerekek, aztán visszavertük őket, „visszavettük” várainkat...

Pillanatokra csend ült a Tóth-kúria előszobaszerű kicsiny halljára, ahol az interjú készült. Nem szerettem volna megtörni Jenő atya gondolatait. Kisvártatva iskolás éveire emlékezett:

– A Thurzó Lajos Általános Iskolában kezdtem az első osztályt, és itt is fejeztem be a nyolcadikat. Az idén 112 éves iskolámhoz is nagyon sok diákélmény fűződik.

Naplójából idézem egyik idekívánczó jegyzetét (156. o):

„Az elmúlt hétvégén az egyik, köztisztületben álló kedves vendégem szép és értékes ajándékával tette még feledhetetlenebbé találkozásunkat. Búcsúzaskor átadott egy igazi bőrből készített, amolyan »békebeli« fűzős focilabdát az Aranycsapat focilegendájának, Puskás Ferencnek aláírásával, és ennek ünnepélyes pillanatát még az a tény is növelte, hogy jelen volt szintén az egykori nagy csapat még élő tagja, Buzánszky Jenő. Valószínű, hogy eme szép és kellemes élmény hatása alatt felidéződött bennem ismét gyerekkorom, annak is egy rövid szakasza. Konkrétan az én labdarúgókarrierem. Kezdődött valamikor hat-hét éves koromban a nagyanyám által készített rongylabdával. Az utcánkban már volt több ilyen a korabeli gyerekeknek, és én addig könnyörögtem a nagyinak, hogy nekem is készített egyet. Egy ilyen labda elég gyorsan kipurcant, mert sem a minőség nem volt szavatolt, sem a kímélet részünkről e fogyóeszköz irányában, de hát, ha tönkrement, elkészült a következő. Nem járt nagy anyagi áldozattal, legfeljebb némi időt vett igénybe elkészítése. Korunkhoz képest nagy

lelkesedéssel rúgtuk a bőrt, akarom mondani a rongyot, ami mégsem volt egyenlő a rongyarázással. Örömöm határtalan volt, amikor tízéves koromban kaptam egy nagyobb méretű gumilabdát. Ezzel már komoly csatákat vívtunk a szomszéd utca gyerekeivel, akikkel télen meg, ha nem is csatát, de amolyan kisebb hógolyó csetepátákat szerveztünk. A labdánk »pályafutása« sem tartott sokáig. Kölcsönkérte a rivális szomszéd utca csapata. Néhány nap múlva kaptuk vissza, lapon, mintha úthenger ment volna rajta végig. A kölcsönkérő szomorú hangon kért bocsánatot annak nevében, aki rosszindulatból késsel felhásította a mi közös »kincsünket«. Szerencsénkre a későbbiekben megalakult az iskolacsapat, ott aztán rúghattuk az igazi bőrt. Szüleink is bőkezűeknek bizonyultak, amikor többünknek is megvásárolták a fűzős, bőrből készült focilabdákat. Ezeknek az volt a jellemzőjük, hogy a belsőt, éppen a fűzőknek köszönhetően, könnyen kivettük, ha kiszúródott és be kellett ragasztani, ha pedig a felső felülete sérült meg, akkor sem szomorodtunk el. A cipész kijavította. Ezeknek az adottságoknak köszönhetően labdáink szinte elnyűhetetlenek voltak. Az iskolacsapatban pályafutásom felfelé ívelt, már némi népszerűségnek is örvendtem, ami többek között abban is megnyilvánult, hogy az iskolánk diákjai, ha találkoztak velem az utcán, megdicsértek a jó játékért és a rúgott gólokért. Mégsem lett belőlem focista. Egyrészt, mert igazából nem voltam én amolyan őstehetség, másrészt szüleim következetesen és kellő szigorral közbeléptek. Ugyanis a probléma akkor kezdődött, amikor az iskolai edzések egy részét minden vasárnap délelőttre szervezték. Gyerekfejjel akkor nem tudtam, miért éppen vasárnap délelőtt kell edzeni. Én ebből csak azt fogtam fel, hogy nekem délelőtt kilenc órára a pályán kellett lennem. Mentem volna lelkesen, de szüleim érezték ebben a szervezés fonákját, hiszen én rendszeres templomjáró voltam, ministráltam is. Mindezt a fociért fel kellett volna adnom. Mivel pedig a hivatalos ideológia szerint a vallás az ifjúság nevelésére károsan hat, ezért minden eszközzel küzdeni kell ellene. A foci is ilyen eszköznek számított akkoriban. Éppen ezért ebben szüleim nem voltak partnereim. Kamaszos daccal küzdöttem saját igazamért, de szüleim hajthatatlanok maradtak. Végül is ők

győztek. Így hát nem lett belőlem focisztár, de ezen nem bánkódom, mert a Jóistentől sokkal többet kaptam. Abban azonban reménykedem, hogy egyszer majd belőlem is égi sztár lesz.”

A nevezetes focilabda a kúria emlékszóbjának vitrinjében van, előkelő helyen, azóta számos kézjeggyel ellátva. Köztük Kövér Lászlónak, az Országgyűlés elnökének aláírásával.

– Pályaválasztáskor volt bennem egy kis bizonytalanság. Szerettem a fizikát, a vegytant is, egy időben orvos szerettem volna lenni, de bennem volt a vágy is a lelki élet iránt. Hetedikes, nyolcadikos koromban inkább barkácsoltam, valószínűleg ezt nagyapámtól örökölhettem. Ő ezermester hírében állt. Ezért gondoltam úgy, hogy a villanszerelői szakmát választom. Akkor még úgy működött a szakiskola, hogy egyik nap volt a tanulás az iskolapadban, a másik nap a műhelyben. Be is iratkoztam, fel is vettem, de nem örültem neki, nem találtam a helyemet, nem éreztem jól magam. Két hét múltával jelentkeztem a püspökségnél, a plébánosnál. Nem mentek simán a dolgok, mert nem tudtam szerbhorvátul. Ahol mi laktunk, magyarul beszélt mindenki. Volt ugyan az utcánkban egy szerb család, de az is magyarul beszélt. Mégis vállaltam, és beiratkoztam Szabadkán a szemináriumba, a Paulinumba. Kemény volt a kezdet, a magyaron kívül minden tantárgyat szerbhorvátul tanultunk, a latint, a görögöt, a németet is szerbhorvátúra fordítottuk, az volt a hivatalos nyelv. A heti három magyarórából valójában másfél volt, a másik másfél a más anyanyelvűeknek. Vért izzadtam az első két évben a Püspökségi Klasszikus Gimnáziumunkban. Felmerült bennem a kérdés: maradjak, vagy megfutamodjak? Hiszen a szerbhorvátal még valahogy megbirkóztam, de amikor a görög–szerb, a latin–szerb következett, az nagyon nehéz volt. Szerencsémre az általános iskolában megszerettem az olvasást. A könyvek szerelmese lettem, és hát a gimnáziumi éveim alatt is nagyon sokat olvastam, klasszikusokat is. Az első Gárdonyi Géza regénye volt, az *Egri csillagok*. A törésvonal a második osztály befejezésekor következett be. Igaz, sokat barátkoztam, beszélgettem a más nemzetiségűekkel is. Kitarásomnak meglett az eredménye, az érettségim

nagyon jól sikerült. A katonaság leszolgálása után Diakováron (Đakovo), a Hittudományi Főiskolán folytattam tanulmányaimat. Ekkor kezdtem érdeklődni a családtörténet, a családom története iránt. Kisiskolásként is észrevettem nagyapámbal vállán a kerek forradást, de akkor még nem éreztem át a hozzá kapcsolódó történet jelentőségét úgy, mint főiskolás koromban.

Jenő atya naplójában két helyen is visszaemlékezik nagyapja sebesülésének történetére:

„Nagyapa, mi az ott a bal vállán? – kérdeztem. A különben nem bőbeszédű anyai felmenőm akkor hosszan beszélt nekem az első világháborúról, hogyan vonult be katonának, és mikor, milyen körülmények között sebesült meg. – A bal vállamon látható forradás egy golyónak a helye. Ez ütött ki a csatasorból. Ott feküdtem tehetetlenül a harctéren, amikor az éppen ott elvonuló ellenséges katona látva, hogy még élek, már éppen bajonettjével le akart szúrni, amikor tisztje erélyesen rászólt: »Ne bánts, nem látod, hogy vérzik, megsebesült!«. Ennek a tisztnek köszönhetően maradtam életben. Igaz, hogy fogságba estem, de néhány év múlva hazatérhettem a családomhoz.”

Egészen más kontextusban, láncszemként kötődnek Jenő atya vonatkozó gondolatai:

„Az idén (2014) lesz egy évszázada annak, hogy kitört az első világháború. Nagyapám is megjárta a frontot, mégpedig az orosz. Ott sebesült meg... Több évig tartó orosz fogság után tért vissza, és utána született meg édesanyám. Ha akkor az ellenség megöli a sebesült katonát, ő már soha nem lett volna nagyapám. Édesapámat 1944 decemberében besorozták a Petőfi brigádba. Mielőtt a frontra, a Dunára küldték volna őket golyófogónak, felkészítő hadgyakorlaton vett részt. Ekkor kapott tüdőgyulladást. Zomborban a katonakórházba került válságos állapotban. Így nem került ki a frontra, és egy lelkiismeretes orosz orvosnak köszönhetette, hogy életben maradt. Ha a halál árnyékából, akkor nem rántja vissza, akkor ő nem lett volna az édesapám.

Azt is valószínűsíthetem, hogy most papként nem szolgálnám az Egyházamat, ami pedig biztosra vehető, az én személyiségem sem lenne az ami.

Izgalmas és érdekes történetek, de a Nagy Rendező bölcsen mindent elrendezett. És ezt ma is nagy alázattal és hálával a szívemben élem meg.

Az év elején azon gondolkodtam, jó lenne, ha a mi egyházközösségünkben is felidézni a múltat, már csak azért is, mert éppen hetven éve annak, hogy november elején elődömet is kegyetlenül megkínózták és kivégezték. Egy olyan emlékműről gondolkodtam, ami nem a háborúról, nem a vérengzésről szól, hanem a békéről. Békeszerzők nevet adtam ennek, az agyamból kipattant gondolatnak. Olyan személyeknek állítani emléket, akik ugyan különböző élet-körülményekben és elhivatottságukban, de mégis sokat fáradoztak a békéért, azoknak, akik ma egyházunkban szentek és boldogok: XXIII. János pápa, II. János Pál pápa és Kalkuttai Teréz Anya. Mivel soha nincs pénzem, csak, mint egy kamasz álmodoztam erről, hogy de jó lenne... Isten útjai azonban kifürkészhetetlenek, habár utólag nézve elég világosak. Ez év első felében az egyik magyarországi turistacsoport meglátogatta településünket és templomunkat. Itt hallottam erről az én békeszerzők-emlékmű gondolatomról. Egyikük, egy református atyafi »fogta« az ötletet, és néhány hét múlva üzenetet kaptam tőle: »Gyűjtést szerveztünk II. János Pál köztéri mellszobrának elkészíttetéséhez.« Örültem az üzenetnek, különösen pedig annak, hogy éppen egy református buzgólkodik a pápa emlékműve körül, akit én is szívemből tisztelek, és szinte naponta hozzá fordulok a különféle problémák és ügyek kapcsán. A múlt hét végén kaptam a hírt: elkészült a szobor, ami azt is jelenti, hogy sikeres volt a gyűjtés. Már ki is jelöltem a helyet, hová kerüljön. A templom, az iskola és a plébánia közösségi háza által behatárolt területen, hiszen a pápa nem csak nagy békeszerző volt, őrá a fiatalok is felnéztek, akiket szívesen látogatott, és amikor ő a súlyos betegsége miatt már nem mehetett hozzájuk, a fiatalok vonultak Rómába a Szent Péter térre, hogy láthassák, hogy találkozhassanak vele. II. János Pál pápa 2005. április 1-jén, egy nappal halála előtt, rövid üzenetben búcsúzott tőlük, szeretett fiataljaitól: »Eddig én kerestelek titeket. Most ti jöttetek hozzám. Köszönöm nektek!«

Mintha csak megidézte volna Jenő atya a történelmet. A pillanatok történéseit, amelyek sokszor az életet jelentették... Úgy is

mondhatnánk: embernek lenni/maradni az embertelenségben, minden (értelmetlen) háborúban, de az utána következő években is.

– Édesapám története, aki nem vett részt az öldöklésben, tovább gyűrűzött. Elérve a nyugdíjkorhatárt, kénytelen volt szembesülni a következményekkel. Abban az időben létezett egy érvényes jogszabály, miszerint aki háborúban volt, az kedvezményes nyugdíjat kap. Voltak is édesapámnak papírjai, de a leszereléskor azokat Zentán eltépte egy katonatiszt, amikor behívták mindazokkal együtt, akik hazatértek a frontról. Azzal indokolták, hogy kapnak majd megfelelő papírokat. Ezeket édesapám sohasem kapta meg, nem is foglalkozott vele mindaddig, amíg nyugdíj jogosult nem lett. A kitöltendő úrlapon volt egy kérdés a háborúban való részvételről, amelyet ő nem tudott igazolni... Neki az volt a szerencséje, hogy a belgrádi Katonai Levéltárban megtalálták a vonatkozó dokumentumokat, hogy a Petőfi-brigád tagjaként került katonakórházba, így megkaphatta a nyugdíjat. Gyerek voltam még, nemigen fogtam fel ennek a jelentőségét. A másik, ami még emlékezetes számomra, amikor édesapám beadta az ipart, egy ideig nem volt betegbiztosításom, ezért írtak rám a szüleim egy kis földet, ami után földműves-biztosításom lehetett. Megmosolyogtatott később, mivel ez beszámítódott a „munkaéveimbe” a nyugdíjnal. De fiatalon, diákként az furcsa volt, hogy földműves-biztosításom van. Emlékszem, amikor teológiára jártam, volt egy kisebb műtétem. Rám is csodálkoztak a gyakorlaton lévő egészségügyi középiskolások, amikor belekotyogtam a „szakmai” beszélgetéseikbe, mert a beteglapomon az állt: földműves... A főnövérke persze mindjárt mondta: „Tudjuk, maga kicsoda.” A nyári szünetekben azért besegítettem ténylegesen is a földművelésébe, a kapálásba, a szőlőben is, eleinte nagyapámmal. A szüleim, nagyszüleim példáján tanultam meg megbecsülni és szeretni a munkát, ami jól jött a későbbiek során, és még ma is sokat jelent. A teológia befejezése után, 1975 márciusában Zentagunarason, majd Becsén, a belvárosi templomunkban voltam káplán másfél évig, utána kerültem Tóthfaluba. A beszélgetésünkkor a püspök atya mondta, hogy gondoljam meg, elfogadom-e a szolgálatot a tanyavilágban élő híveink között és Oromon is. Ilyesmit nem szoktak

mondani a püspökök, de ő azt is hozzátette: „Jó és szorgos hívő emberek, családok élnek azon a vidéken, meg fogod szeretni.” Egy kicsit érdekldtem a beszélgetésünk után a paptársaimtól és másoktól, hiszen ismeretlen volt számomra ez a táj. A püspök atyától tudtam azt is, hogy nem egy-két évre szól majd a szolgálatom.

Másfél év múlva, 2027-ben lesz fél évszázada, hogy ténylegesen is tóthfalusivá vált, ha szabad így mondanom.

– Itt, ebben a környezetben a kezdetektől folyamatosan omlottak le bennem a láthatatlan „falak”. Bizonyos értelemben zárt világban éltem a teológián. Élcélődtek is velem emiatt az évfolyamtársaim. Még az Arkhimédésszel kapcsolatos római katonához fűződő mondást is tréfálkozva emlegették. Tény, hogy szerettem a könyvekkel barátkozni, gépelni a jegyzeteinket... Ebből a zárt világból tettem meg az első lépést, amikor idekerültem Tóthfaluba.

Több alkalommal utalt Boros László Reményből élünk – A keresztény ember jövője c. könyvére. A szerző szerint minden cselekvésünkbe bele van kódolva a remény.

– Még teológus koromban olvastam a könyvét, és mindjobban meghatározta/meghatározza szolgálatomat. Az idő múlásával összefolynak az évek, amelyekben minden volt, de a hitünk táplálta remény – olykor a nehézségek árán, de – meghozta a gyümölcsét.

Az aranymisémen (szeptember 13.) a homíliámban hálát adtam a Jóistennek, hogy ezt a kort megérhettem, hiszen ez már kegyelem. A magas kornak a szépsége az, hogy az ember visszapergetheti az évtizedeket, és felfedez olyan szé-

pet, amit húsz-harminc évvel ezelőtt még nem érzékelt. Annak idején négyünket együtt szentelt fel a püspök atya. Idén hárman ünnepeljük ezt a jubileumi évet, sajnos barátom, Bunford Vilmos 2014-ben elhunyt. Hiszem azt, hogy az égiek karában énekelve együtt ünnepelet velünk.

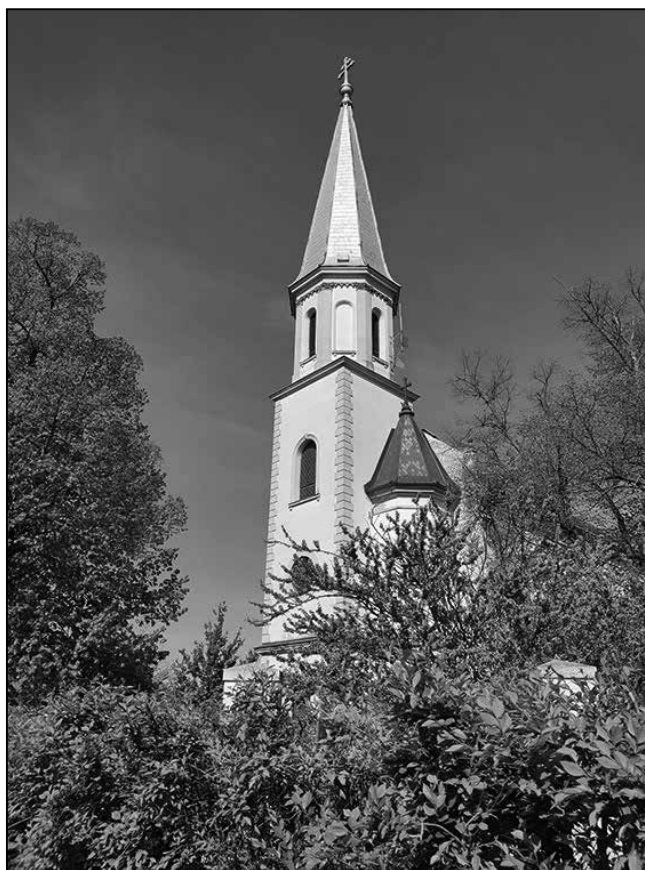
Pesznyák Béla és Savelin Zoltán plébánosokkal rá is emlékeztünk. Az aranymisémen egy kedves történetet is megemlítettem a gyermekkoromból. Ajándékba kaptam egy kis keljfeljancsit. Bármerre fordítottam, megbillent, próbáltam lefektetni, mindig visszapattant, dülöngélt egy kicsit játékosan, aztán „talpra állt”... A későbbiek során, ha gondok adódtak, hallani véltem a lelki biztatást: Kelj fel, és menj tovább! Visszanézve: elég csak körülsétálni a faluban, az itt élőkkel együtt visszaköszön mindaz, amit együttes erővel megvalósítottunk, Isten oltalmával, cselekvő szeretettel. Ezért nem törhetett le a pillanatnyi kudarc, a sikertelenség vagy éppen az emberi gyarlóság.

A naplójában – más vonatkozásban – hasonló gondolatokkal találkoztam (52. o):

„Ha visszatekintek a közeli és távoli múltamra, érdekes összefonódásokat fedezek fel, amik, és ezt meggyőződéssel vallom, nem a vak véletlenek »hozadékai«. Abban az időben a körülmények úgy hozták, hogy újmisémet a Jézus Szíve-templomban (Zenta, 1975) ünnepeleltem. Lelkipásztori szolgálatom, és most már biztosan állíthatom, életemnek nagy hányada Szűz Mária és Szent József tiszteletére épült templomokhoz kötődik. Mindez különösen mély lelki élményt hagyott bennem, különösen, amikor az elmúlt héten a papság évének záróünnepségén részt

vehettem a Jézus Szíve tiszteletére emelt egyik templomban. Habár többször is voltam ebben az istenházában, igazából csak most tűnt fel a megélés erejében az, hogy Úr Jézus Szíve-oltárkép mellett jobb és bal oldalon egy-egy szobor van: jobb felől Szent József karján a kis Jézussal, bal felől Szűz Mária szintén karján a gyermek Jézussal. Életemnek ez a három kötődése Jézus Szívéhez, Szűz Máriához és Szent Józsefhez itt találkozott, az ünnepi szentmisén, ahol – hogy egy kicsit patetikus is legyek – rólunk, értünk szólt ez az ünnep. [...]

Szentatyánk a papság évének befejeztével a Szűzanya oltalmába ajánlotta a papságot. Ebből a számomra annyira szép imából idézek egy részletet, amit különösen most szívembe óhajtok zárni: »Nem csak szavakkal, hanem életünkkel akarjuk alázattal ismételni napról napra a mi 'íme, itt vagyok' válaszunkat. Általad vezetve, az Isteni Irgalmasság apostolai szeretnénk lenni, akik örömmel ünneplik mindennap az oltár legszentebb áldozatát, és akik örömmel szolgálják azokat, akik a Kiengesztelődés Szentségét kérik. Kegyelemnek Szószólója és közvetítője, aki egészen elmerültél Krisztus egyetlen, egyetemes közvetítésében, kérj Istentől számunkra teljesen megújított olyan szívet, mely szereti az Istent teljes erejével és szolgálja az emberiséget, ahogyan azt te tetted.«.

Tóthfalu és a Munkás Szent József-temploma, amely az idén ünnepelte felszentelésének 100. évfordulóját, jelentősen megváltozott az elmúlt évtizedek folyamán... Valójában nem is volt önálló település, amikor Ön idejött, mivel az oromhegyesi helyi közösséghez tartozott. A helybeliek 1993-ban népszavazással döntöttek arról, hogy önállósulnak, és a helységet hivatalosan is Tóthfalunak nevezik el falualapítójukról, templomuk építőjéről, Tóth Józsefről. Ezzel kapcsolatban kevés információt találhatunk.

– Valóban. Sokáig nem volt önálló település. Akkoriban inkább tanyavilágnak számított. Addigi életemhez, lelki életemhez viszonyítva belepoty-tyantam egy egészen más, egy kissé frusztrált világba. Legalábbis én, fiatal papként, kétéves káplánsággal így éreztem. Tóthfalu szinte egy utcából, zsákutcából (gyakran emlegették így) állt, a félig kész plébániaépülettel... Gyakran gondoltam Lajos atyának, a zentai Szent Ferenc-templom plébánosának a megnyugtató, szinte a jövőt elővetítő szavaira: „Nagyszerű emberek laknak arrafelé.” Zárt közösségben, igaz, ahogy magam is megtapasztaltam, ami részben hátráltatott, de

A 2024-ben megjelent napló címlapja

segített is a terveink megvalósításában a későbbiek során. Ideérkezésemkor a tetőszerkezetet kezdték felrakni éppen, ezt munkaakciókkal, szakmai segítséggel együtt fejeztük be. Utána következett a templom felújítása. Még a Franciaországból szabadságra hazajött falubeliek is kivették részüket a munkából, velünk együtt. Ott voltam én is, azt tettem, amit éppen kellett, hiszen nem volt számomra idegen a kétkezi munka. Ez a lelki megerősítésen túl fokozta a bizalmat köztem és a helybeliek között.

Az aranymisémen elmondtam azt is, hogy nem kértem ezt a helyet, a püspök úr helyezett ide, mint ahogy akkor mondta, nem egy-két évre... Istennek hála, kérésemet, hogy álljanak mellém, a híveink megfogadták, akkor is, és most is. Volt, amikor 30-40-en is részt vettünk egy-egy munkaakción, ennek látszata is gyorsan megmutatkozott. Három évvel ideköltözésem után, 1980-ban elkészült az új plébánia épülete. Miután átköltöztem, a helyiek azt tanácsolták, bontsuk le a Tóthkúria épületét. Valahogy nem tudtam megbarátkozni a gondolattal, hogy a falualapítónk nyári

lakként használt, 1888-ban épült rezidenciáját lebontsuk. Végül megvalósult a javaslatom; hogy hagyjuk meg, újítsuk fel, bővítsük ki, töltsük meg tartalommal, alakítsuk át lelkiségi házzá. Jöttek is a gyerekek; általános és középiskolások, évente 200-300-an vettek részt a különböző foglalkozásokon. A '90-es években, amikor lazult a rendszer, a keresztyénységünket, a nemzeti értékeinket, identitásunkat mind kifejezőbben tudtuk nyilvánosan is vállalni. Ilyen szellemben különböző táborokat szerveztünk: hagyományápolókat, versmondókat, népzeneieket. Azt vallottam, és vallom ma is, hogy a templom értékeit vigyük ki a templom falain kívülre. Kicsi koruktól érezzék át a gyerekek a keresztyén közösség összetartó és megtartó erejének szellemiségét. A nehéz időkben elhintett mag lassan-lassan meghozza gyümölcsét. Általában azt szokták mondani, hogy a „nagy tervek termését majd más aratja le”. Istennek hála, a helybeliekkel együtt örülhetünk az aratásnak. Újra vonzóvá lett a falunk, vannak, akik visszatelepülnek, és ezzel ismét növekszik lakosaink száma. Azok a gyerkőcök, akik idejártak népzenei táborba, most oktatóként jöttek vissza. Azok a fiatalok, akik részt vettek a lelki gyakorlatokon, most már szülők, nagyszülők. A gyerekeik jönnek most a foglalkozásokra, hittanra, ministrálni... Ez megnyugtató örömmel tölt el.

A Kaszap–Nyers-émlékszoba

Keveset tudunk a Kaszap István Kollégium és a Nyers István Akadémia Sportegyesület névadójáról és magáról az intézményről. Kérem, mondja el, kik voltak ők, és miért rájuk esett a választás.

– Az én ötletem volt Kaszap István. Jezsuita rendi novícius volt. Hite, kitartása a tanulás-

ban, a sportban példamutató lehet diákjainknak. Nyers István nevét mások is ajánlották. Kiváló focista volt. Milánóban is játszott, az olaszok az Internazionale egykori gólkirályaként emlékeznek a magyar futball legendájára. Felesége szülővárosához, Szabadkához is fűződik kötődése. Az ő kérésére költöztek Szabadkára 1980-ban. Mindkettőjük neve sajnos szinte feledésbe merült. Úgy gondoltam, ismertessük meg a diákjainkkal életútjukat, hiszen lelkileg is erős, sportszerető keresztyén egyéniségek voltak. Méltóságteljesen küzdöttek meg mindketten a különböző akadályokkal. Úgy vélem, diákjaink példaképei lehetnek. Az emléknapijukon megemlékezünk róluk, minden évben lerójuk a diákjainkkal együtt a kegyeletünket Nyers István családi sírjánál Szabadkán. Nagy álmaim voltak, és vannak még mindig. Annak idején rádöbbsentem arra, hogy nagyon sok tehetséges fiatalunk van vidékünkön. Többen részt is vettek a tehetség-gondozó nyári táborainkban. Eleinte egy egyházi általános iskolában gondolkodtam. Ettől óva intett a püspök úr, mondván, hogy azt fön is kell tartani. [Ennek története az Aracs XIV. évfolyamának 3. számában.] Én ma is úgy gondolom, hogy a keresztyén szellemiségű általános iskolai oktatásra is szükség lenne. Legalább adva lehetne a szülőknek a választás lehetősége. A tizenvalahány évnyi tapasztalatom azt mutatja, hogy azok a gyerekek, akik rendszeresen részt vettek a táborokban, vagy a kollégium lakói voltak, örömmel jönnek vissza felnőtként a gyerekükkel együtt. Már ezért is érdemes ilyen intézményben gondolkodni. És hát ehhez kapcsolódik az akadémia, a sportegyesület is. Ha már nem sikerült az eredeti elképzeléseinket megvalósítani az iskolával, tehetséggondozó VII., VIII. osztályokkal, valamint a felzárkóztató előkészítővel kapcsolatban. Lehet, hogy én voltam túl idealista. A kollégiummal igyekeztünk az igényekhez igazodni. Nyitottak vagyunk a sporttal együtt mind a társadalmi, mind a reál tanintézményben tanuló diákok felé. Célunk között van a szakmák megszerettetése is. Jó és képzett szakemberekre van szükség. Elképzeléseinkből nem minden úgy valósult meg, ahogy szeretettük volna. Az akadémián a foci mellett van röplabda is. A kollégiumban jelenleg 62 diákunk lakik.

Honnan, mely helységekből jöttek a diákok, mennyit kell fizetniük a teljes ellátásért? A középiskolások mellett vannak általános iskolások is? Hogyan oszlik meg az arányuk?

– Csókáról, Szanádról, Törökkanizsáról, Magyarakanizsáról, Adorjánról, Oromhegyesről, Oromról, Zentáról jöttek többnyire a diákjaink. Közülük vannak, akik csak edzésre jönnek, az ő utaztatásukat is mi oldjuk meg, hozzuk, visszük őket. A bennlakásos, kollégiumi diákjaink összesen tizennégyezer dinárt fizetnek a teljes ellátásért, ebben benne van az utaztatásuk is az iskolába. Jelenleg három általános iskolás lakik a kollégiumban, a többi középiskolás. Magyarakanizsára, Zentára néhány középiskolás jár, a legtöbb tanulót az idei tanévben a szabadkai középiskolákba, gimnáziumokba utaztatjuk. A diákok számát illetően átbillent a mérleg Szabadka felé. A korábbi években Magyarakanizsa vitte a pálmát. A két húszszemélyes busz, a két nyolcüléses autó, valamint egy személygépkocsi napi menetrendjét jól meg kell határoznunk, hogy a diákok időrendjéhez igazodjunk. Az edzések is általában úgy vannak, hogy azok a tanulási idő mellett felüldülést, kikapcsolódást jelentenek. A kollégiumi házirendnek serkentő hatása is lehet a diákok számára. A jeles (4-es) átlag feletti tanulók a saját szobájukban tanulhatnak. A többiek a tanulószobában. A jutalmazásnak van még egy lehetősége. Ez a kollégiumi élethez kötődik: magaviselet, rendrakás, takarítás a szobában stb. Minden diákunk 100 pontról indul, ezt teljesítménytől függően gyarapítani (jó cselekedet) és csökkenteni (rendetlenség, hanyagság miatt) is lehet. Ha valaki 0 pontra zuhan, azt két hétre hazaküldjük gondolkodni. Ez alatt az idő alatt egyedül kell megoldania az iskolába járást. Tavaly csak egy ilyen esetünk volt. A csúcsteljesítmény 200 pont felett van, ezt külön is elismerjük. Az idén a kollégiumunkból 17 diákunk részt vehet a jutalomkiránduláson Rómába (október 11–17-ig), a szentévi zarándoklat alkalmából. A 17 kollégistából 14 válogatott focista. Ők focimérkőzést is játszanak (15-én, délután 15 órától) a pápai gárdistákkal. Szabadkai püspökségünk területéről összesen 50 tanuló utazhat. Nagy elismerés számunkra, hogy ebből 17-en a kollégiumunkból érdemelték ki a részvételt. A szentévi zarándoklatot minden 25. évben szerve-

zik meg. Az idei 2024 karácsony estéjén, szentmisén, a Szent Kapu megnyitásával kezdődött a Szent Péter téren, és Urunk megjelenésének főünnepén, vízkereszt napján, 2026. január 6-án a Szent Kapu bezárásával fejeződik be a Szent Péter bazilikában. Addig minden hónapra megvan az előre megtervezett zárandoklatok rendje. A gondokkal küzdő vagy családok nélküli gyermekekkel külön, szociálisnak, humanitáriusnak is nevezhető programmal foglalkozunk. Ezek a gyermekek nem a kollégiumban laknak, hanem velünk a plébánián, szinte családi környezetben. Tudjuk, hogy mi nem helyettesíthetjük a saját családjukat, de arra törekszünk, hogy szeretetteljes keresztény környezetben nevelkedjenek. Esetenként szükség van szakember, pszichológus véleményére is a lelki segélynyújtás mellett. Jelenleg hat kisgyermek tartozik a nagycsaládunkhoz, ők tőlünk járnak iskolába is. A korábbi nemzedékek már kirepültek a fészekből, vannak, akik családot alapítottak, és úgy látogatnak meg bennünket, mintha hazajönnének. A szereteten, a tiszteleten túl isteni kegyelemmel, ez mindenél többet mond. Ennyire egyszerű lehet kis lépésekkel építeni, erősíteni nemzeti közösségünket, amelyben mindenki, minden egyes személy – még a peremre sodródott is – számít. Ezek a kis lépések a gyerekeknek is, és nekünk is, akik hozzájárulhatunk mindennapjaik alakításához, sokat tanítanak. Csak szeretettel kell nevelni, oktatni őket. Tapasztalatból tudjuk, csodára képesek ezek a szeretetre vágyó, befogadott lelkek. Volt idő, amikor több diák járt tőlünk a plébániáról és a kollégiumból a helyi általános iskolánkba. Ezzel kapcsolatban van egy fájó pontom. Vanak szülők, akik a hetedikes, nyolcadikos gyerekeiket átviszik Magyarországra, hogy „könnyebb” legyen nekik, mert majd ott járnak középiskolába, ott folytatják tanulmányaikat... Ezek a jelenségek elszomorítnak, mert a gyerekek kiszakadnak addigi közösségükből, a megszokott életritmusukból.

A plébánia a béke melletti keresztény elkötelezettségét jelezte a megpróbáltatások terhelte '90-es években azzal, hogy helyet adott az akkoriban alakult humanitárius, emberjogi, háborúellenes civil szervezetek hétvégi szemináriumainak. Azért tudom, mert

Teleki Júliával részt vettünk ezeken. Én akkor jártam először Tóthfaluban. A Nők Feketében és más emberjogi szervezetek pl. 1996-ban, majd 2007-ben, az oromhegyesi erőszakmentes háborúellenes megmozdulás 15. évfordulóján itt tartottak megemlékezést. Kevés kivétellel ezt a médiumok meg sem említették. Csupán annyit, hogy Oromhegyesen és Tóthfaluban volt...

– A délszláv válság idején még inkább arra törekedtem, hogy a hitre alapozott cselekedet határozza meg a mindennapjaimat. Valamelyest megnyugtatólag hathatott ez a híveinkre, a vidékünkön kétkedések, félelmek közepette élőkre. Ezért gondoltam úgy, helyt adunk a megkeresésnek. A régi kollégiumunkban voltak ezek a rendezvények. Nem mi voltunk a szervezői, mi a szállást és az ellátást biztosítottuk a számukra. Gyűjtéseket is szerveztünk, hiszen a mozgósítások elleni tiltakozásban nagyon sok oromhegyesi, falunk- és környékbeli lakos is részt vett, nők és férfiak egyaránt. Kemény időszak volt az... Összefogva ott segítettünk, ahol tudtunk. Például Zentára, a kórházba rendszeresen 250-300 liter tejet vittünk hetente. Gondoskodtunk a szegényekről, az idősekről. Közben aggódtunk a fiataljainkért, azért, hogy elfogy, elöregedik a falu... Azok a programok, amelyeket akkor megálmodtunk, részben megvalósultak az évek múltával, lassan meg is hozták az eredményeiket, és most már itt marasztalják, még jobban visszacsalogatják az elköltözött fiatalokat.

Májusban, a falu napján, a Munkás Szent József-templom felszentelésének 100. évfordulóján itt tartotta a Vajdasági Magyar Helytörténeti Társaság a tavaszi összejövetelét, amelyen magam is részt vettem. 18 év telt el azóta, hogy legutóbb Tóthfaluban voltam. Ez alatt az idő alatt óriásit változott a falu. Nem véletlenül nevezik gyöngyszemnek, ékszerdoboznak.

– Nincs olyan település, amelyben nem lát szik, nem mutatkozik meg: mit lehetne tenni, mit lehetne jobbítani, a tudást hogy lehetne összekapcsolni a gazdasággal, a vállalkozásokkal, a turizmussal. Tóthfalu az egykori zsákutcából egy élhető, szerethető közösség lett. A délszláv válság idején többen javasolták a bezárkózás elhá-

rítására, a közérzet javítására, hogy próbálkozunk testvértelepülési kapcsolatokat teremteni a Kárpát-medencében. Először a Tóth előtag alapján keresgélünk. Most már 7-8 településsel működünk együtt Erdélyben, Kárpátalján, a Felvidéken. Sikerült oldanunk a feszültséget, a félelmet a faluban ezáltal, még a háborús évek alatt. Noha áttörést jelentett, mégis voltak, akik megkérdőjelezték a jelentőségét. Az érveink igazolták nyitási törekvéseinket, mert az élet megy tovább.

Ezt a célt szolgálták (volna) az első kerekasztal-beszélgetések Tóthfaluban, majd az első délvidéki/vajdasági értelmiségi találkozó 1994. február 24-én, jelképesen jégtörő Mátyás napján, a második Zentán, a harmadik Szabadkán és a negyedik, a tizedik évfordulón, 2004. március 24-én ismét Tóthfaluban. És ezzel megszakadt egy sokat ígérő folyamat. Véget ért anélkül, hogy létrejött volna egy nemzeti minimum egész nemzeti közösségünk szülőföldön való megmaradása, gyarapodása, fiataljaink emberhez méltó életének szavatolása érdekében. Ön azt szeretne volna, ha a harmincadik évforduló alkalmából az előzőekhez hasonló találkozót tartanának. Miért nem valósulhatott ez meg?

– Az első kerekasztal-beszélgetés, az értelmiségi találkozó óriási jelentőségű volt. Három napon át számos előadás, érvelés hangzott el. A pozicionált értelmiségek részéről is. Más az, amikor szemtől szembe mondjuk el azt, amit gondolunk a nemzeti közösségeinket meghatározóan érintő problémákról. Noha primáris, érvényesíthető elgondolások születtek, de nem történt áttörés. Nagy kihívások napjainkban is vannak, de nem látom az értelmiség jelenlétét. Az első értelmiségi találkozó is elhangzott olyan megállapítás, hogy ha az értelmiségi lelkiismeretesen végzi a dolgát, akkor ezzel állást is foglalt. Mások azzal érveltek, hogy emellett hangosan ki is kell mondani: milyen álláspontra helyezkedünk nemzeti érdekeink megvalósításáért. Én is azt vallom: ki kell mondani! Érvelésekkel kell(ene) eljutnunk egy közös állásponthoz, egy közös nevezőhöz. Úgy érzem, bizonyos értelemben a „nihil” uralkodik fölöttünk: se hideg, se meleg

a közösségünk egy részének a viszonyulása a létkérdéseinkhez. Ennek következtében az elfáultság lesz jellemző. Ezt lehet tapasztalni a fiataljainknál, amit fokozhatnak az okoseszközök. Ugyanakkor épp a kollégiumunk, az akadémiánk diákjaival beszélgetve azt is tapasztalom, lenne rá igény, és ezáltal esély is egy újabb, nagyobb méretű találkozó megszervezésére. Az ő fiatalos lendületüket, meglátásaikat kellene „összegyűrtetni” a mi tapasztalatainkkal, vagyis az idősebbeknek a véleményével. Úgy gondolom, csodálatos találkozó lehetne. Meg kellene találni a módját, és erről senkit se lehessen kizárni. Persze jól meg kellene fontolni, hogyan lehetne elérni, hogy minden célcsoport képviseltesse magát.

A társadalmunkat átható negatív energiák mögött nem látszanak a konkrét programok, törekvések. A más véleményt is meg kell hallgatni, de demokratikus kinyilvánítását érveléssel kellene megindokolni. S a valós vagy vélt igazamról meg kellene győződnöm a másik felet.

– Intézményesen és nem erőszakkal, és nem az utcán. Az rombolás, és nem vezet a probléma megoldásához. Másrészt sajnálom a fiataljainkat, akik végigszenvedték az elmúlt tanévet. Néhol be sem engedték őket az iskolába, pedig csak szerettek és akartak volna ott tanulni. És ebben akadályozták meg őket. Szerintem fel kellene karolni őket, valahogy segíteni nekik, hogy valamelyest pótolni tudják az elmulasztottakat. Ha kicsiben, de mi itt a kollégiumban megteszünk mindent, ami a lehetőségünkben áll. Hitel, reménnyel és szeretettel. Általában meghallgatom az embereket. A jó ötleteket figyelembe is vesszük, jöjjenek azok bárki részéről; kereszténytől, mástól, párhovatartozástól függetlenül. Falunk szintjén eddig így tudtunk megoldani minden problémát, amelyből nem volt kevés az elmúlt több mint három évtized folyamán, amióta önálló a településünk, és a majd fél évszázados szolgálatom során.

A számos díj, kitüntetés Önnek és Tóthfalunak is elismerést jelent: az Aracs-díj, Magyarkanizsa Pro Urbe díja, a Mocsáry-díj, a Magyar Érdemrend tisztikeresztje, a Ke-

resztény Kulturális Akadémia Cornelius-díja; az idén pedig Magyar Életfa díjjal és Parma Fidei – Hit Pajzsa díjjal bővült a sor. Ez utóbbit azok az élő egyházi személyek kaphatják meg 2002 óta, akik a kommunista diktatúra idején is hűségesek maradtak hitükhöz és magyarságukhoz. A nehéz időkben, a megfélemlítés és üldöztetés ellenére életvitelükkel példát mutattak hittestvéreiknek. A díjat Horváth Béla volt országgyűlési képviselő és a néhai Gyurkovics Tibor Kossuth-díjas költő alapította. A díj kísérelve oklevelében olvashatjuk: *„A kommunizmus áldozatainak emléknapja alkalmából alapított Parma Fidei – Hit Pajzsa-díj 2025. évi határon túli kitüntetettje Ft. Utasi Jenő atya tóthfalusi plébános, a délvidéki kommunisták által elkövetett népirítás egyházi áldozatai emlékének megőrzője, ápolója. Életútja, hitvallása, magyarságtudata és hazaszeretete méltóvá teszi ezen kitüntetésre.”*

Megindoklás és méltatás is egyben. Mélyen megérinti az ember lelkét. Felemelők lehetnek azok a pillanatok, amikor a templom ünnepi miséjén dr. Horváth Bélától, a díj alapító tagjától és Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetestől, a díj kurátorától átvette a kitüntetést Jenő atya.

– Megható volt... A sorsközösség vállalása számomra mindmáig felelősség. Az egyszerű kisemberek is mindjobban kezdtek megbízni bennem, városi emberben. Velük együtt összefogva értünk el mindent. Ezen a hálaadó szentmisén és az aranymisén is velem örültek. Többen el is érzékenyültek. Nekem sem volt mindegy. Édes teher is egy kicsit. Az emberek megbíztak bennem. Egy kicsit szorongással viszem ma-

gamban, hogy az emberek a jövőben sem csatlódnak bennem... Minden elismerés, amit kaptam, egyben elismerés az itt élőknek. Számomra különösen kedves az Aracs-díj. Nagyon sajnálom, hogy ennek, támogatás híján, meg kellett szűnnie. Úgy érzem, mindmáig nem kapja meg a megérdemelt elismerést nemzeti közösségünk-től az Aracs Társadalmi Szervezet, illetve utódja, az Aracs Alapítvány. Méltatlanul, és emiatt be sem került a kiemelten támogatott intézmények, illetve közösségek sorába... Mi továbbra is csak tettük a dolgunkat, ahogy és amikor lehetett. 2012-ben elsőként állítottunk szobrot Szabó Dénesnek, Tóthfalu első plébánosának, mártír papjának, akit elhurcoltak, a magyarkanizsai városháza pincéjében megkínóztak, és innen vitték el kivégezni, ártatlanul. Nem volt nemzetgyűlölő, és mégis a megtorlás áldozata lett. A kemény időkben is helytállt mindenkéért. A jó emberek a háború vége felé menekülésre biztatták, de ő azt ismételtette: marad, nem vétett senki ellen, inkább segített, mintsem ártott. Egyre azt mondogatta: plébánosként a hívek mellett a helye. Mégis megalázták, megkínózták a kivégzése előtt... Emlékhelyét Huzsvár László nyugalmazott bányászati megyés püspök úr áldotta meg... Szomorú az is, hogy sem az ő, sem Tóth József földbirtokos, falualapító emlékére tervezett szoborra nem kaptunk támogatást a magyarkanizsai községtől, ahova tartozunk. Tanulságos, példamutató szolgálatuk a közjóért napjainkban is, igaz, megváltozott körülmények között, de figyelemre méltó lehet. Egyébként is azt tapasztalom, hogy kisközösségben még mindig meghatározó a vezetők és a papok szolgálata, együttműködése a falu fejlődésének, a helybeliek életminőségének javítása érdekében. Városokban, nagyközösségben más, sokkal összetettebb a helyzet.

A második világháború után, a „törékeny béke” első hónapjaiban történt, jórészt a magyarokat, a németeket, köztük lelkipásztorokat ért megtorlások tabunak számítottak, tilos volt róluk beszélni. A '90-es évek elején kezdtek megjelenni az idős túlélők, a szemtanúk, a hozzátartozók első vallomásai. A feltárások, a kutatások is elkezdődtek... Több mint egy emberöltő távlatából mégsem tudatosult eléggé a közvéleményben a szem-

benézés elkerülhetetlensége. Önt hívóként, papként érte-e bántódás a szolgálata során azért, amiért nyíltan kiállt a kereszténységért, a hitéért, a magyarság közösségének megerősítésért?

– Megtörtént, hogy beszélgetésre hívtak... Azon gondolkodtam ilyenkor: mit akarnak, ebben az országban élek, szeretettel a közjőért cselekszem, miért kell engem gyanúsítgatni? Egy eset azért félelmet váltott ki a faluban. Visszagondolva: kemény helyzettel kellett szembesülnöm 1999 novemberében, amikor betörték a plébániára, pisztolyt szegeztek a fejemhez, négykézlábra kényszerítettek... A hátamon éreztem egy csizma talpát... Az arcomon nyoma maradt az erőszakoskodásuknak. Erről papírom is van – jegyezte meg némi iróniával, mosolyogva Jenő atya. – Azóta sem tudom eldönteni: mi volt a céljuk? Rablótámadás, megfélemlítés volt-e? Mindenesetre nem mindegy, hátborzongató érzés, amikor fegyvert fognak az emberre. Megtörtént, hogy egy reggel taxiból kiszálló fiatalok ledöntötték a templomunk előtti keresztet. Az esetről nem szóltam, visszaállítottam. Figyelmeztetés volt-e, vagy „csak” a duhajkodók nem fértek a bőrükbe...?

Szentmisére szólít az estharang. Jenő atya körülvezet még a kúrián. Elsőként a Kaszap-Nyers- emlékszobába lépünk be. Ide gyűjtik,

itt állítják ki képeiket, a hozzájuk fűződő tárgyakat, de másokat is, amelyeket kapnak. A tőle megszokott humorral, de mintha csak magától kérdezné, halkan megjegyzi:

– Mostanában azon gondolkodom, mi legyen a sorsuk a kitüntetésemnek, elismeréseimnek, a tárgyaknak, amelyeket emlékebe kaptam. Tegyük a koporsómba? Ismerve a humorosságomat, az egyik paptársam tréfálkozva megjegyezte: „Ahhoz nagy koporsót kellene készíteni...” Talán egy emlékszobát kellene létrehozni... Szorongva gondolok erre is, mert mit mondanának az emberek, hogy még életemben emléket akarok állítani magamnak. Ez eszem ágában sincs. De tiszteletet érzek azok iránt, akik ezeket a kitüntetésekkel adták.

Egy Tóthfalu- emlékházban minden helyet kaphatna, akár itt a Tóth-kúriában. Ennek csírája szinte már adott az emlékszobával...

A kúriából átmentünk a diákok által birtokba vett templomba. A tanévnyitó szentmisét Utcai Róbert csantavéri plébánossal, Szabó Szepesi Csabával, Orom és Tóthfalu káplánjával együtt celebrálta Jenő atya. A szentmise végén elkészült a szokásos tanévnyitó csoportkép az oltár előtt.

(Az aranymisén a képeket Cseszkó Géza készítette, a tanévnyitó szentmisén pedig Böröc Anna.)

